

SAMBA samarbete för prioritering av barnen

Sambabladet nr 10 • april 2006 • www.samba.nu

Jämförelse kan löna sig

I FÖRETAGS- OCH MYNDIGHETSVÄRLDEN

har begreppet benchmarking varit aktuellt i ett tiotal år. Det kan översättas med systematisk jämförelse och är i grunden ganska enkelt – nämligen just systematiska jämförelser med andra organisationer som man kan ha något att lära av och som också kan lära sig av att vara jämförelseobjekt.

Eftersom SAMBA jämfört sig med en annan ideell organisation kan det vara intressant att skriva något om begreppet.

Det handlar om att i första steget nog bestämma sig för vilken (-a) funktion (-er) man vill jämföra för att förbättra till exempel styrelsen, marknadsföringen eller finansieringen av verksamheten eller delar av dessa.

I SAMBA TYCKTE VI att vår finansieringsfunktion var svag och inte gav de intäkter vi behövde för att driva verksamheten.

Nästa steg är att tänka igenom och beskriva funktionen och dess avgränsning mot andra funktioner så noggrant som möjligt.

Därefter gäller det att välja ut jämförelseobjekt. Detta är nog det svåraste momentet om man inte redan från början bestämt sig för att jämföra sig med en specifik organisation eller verksamhet. Här gäller det att vara både fantasirik och systematisk.

I SAMBAs fall valde vi med konsult-hjälp ut en barnorganisation som är en framgångsrik »sponsorräggare«. Vi förde sedan samtal om våra respektive sätt att få fram finansiering genom tjänsteförsäljning, bidrag och sponsorpengar.

Benchmarkingen blev framgångsrik. Vi ökade omsättningen/pengainflödet förra året med cirka 50 procent och fick en hel del nya tankar och intryck. Hur mycket av dessa 50 procent som kom till på grund av just benchmarkingen är svårt att säga men det handlar om en väsentlig del, > 25 procent enligt min bedömning.

MATS LINDKVIST
ordförande för SAMBA

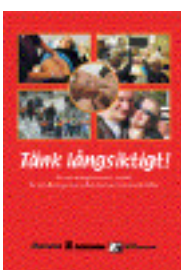
Ekonomi ett bra styrmedel

– Där människor börjar tänka händer det något, säger Ingvar Nilsson, ekonom och framtidsforskare, och en av hjärnorna bakom rapporten »Tänk långsiktigt«.

Kan man värdera mänskliga aktiviteter ekonomiskt? Verkar inte det krasst och rentav inhumant?

– Nej, menar Ingvar Nilsson, inte om man använder ekonomiska kalkyler som ett verktyg. Humanismen står främst, men vi måste använda de resurser vi har på ett ekonomiskt sätt.

Ingvar Nilsson och hans kollega Anders Wadeskog har arbetat med samhällsekonomi sedan 70-talet. Då var det miljöfrågorna som stod på dagordningen men lika mycket ett tänkande om hur vi använder våra liv och vad det ger för effekter att en del hamnar utanför det vanliga samhället.

»Tänk långsiktigt«
utgiven av Socialstyrelsen, Skolverket, Folkhälsoinstitutet.

– Det har forskats för lite på de ekonomiska effekterna av tidig utslagning, säger Ingvar Nilsson. Ingen har egentligen visat vad prevention gett ekonomiskt. Därför gjorde vi en modell till rapporten »Tänk långsiktigt« för att visa vad man skulle kunna få för pengarna om till exempel man slapp att betala vad en missbrukare kostar och i stället satsade det på föräldrautbildning.

Kortsiktiga kalkyler

– Dagens styrsystem har ettårsperspektiv, säger han. Och när det gäller sociala investeringar räknar man med avkastning inom ett år. Det håller ju inte. På ett hus kalkylerar man med 35 år.

Det finns något som Ingvar Nilsson kallar stuprörstänkande: man investerar

på ett ställe men vinsten hamnar någon annanstans.

För att komma åt det måste man införa samverkansbokslut. Annars blockerar förloraren så att projekten inte förs i land.

Uppföljningsinstrumente måste också in i budgeten. Han nämner några kommuner där han ser att man börjat jobba på det sättet: Nacka, Örnköldsvik, Södertälje, Österåker. I Österåker har man till exempel ett projekt där man fångar upp unga 16–25 år som är i farozonen i en nätverksbetonad modell.

– Många tror att det blir dyrare att tänka i de här banorna. I praktiken är det tvärtom, säger Ingvar Nilsson. Tvyärr jobbar många i socialtjänsten bara efter magkänslan, det finns för få evidensbaserade studier, men de börjar komma.

Inte bara tyckanden

Socialtjänsten måste bli mer professionell och verifiera att åtgärderna har någon effekt. Det ska inte bara vara tyckanden.

När det gäller barn och ungdomar med problem blir det billigare med behandlingsformer där man tar tillvara det omgivande nätverket och lägger satsningarna där. Institutionerna ska bara användas i nödfall och som akutlösningar, menar Ingvar Nilsson.

Styrsystemen måste vara långsiktiga och övergripande och de måste förankras på den högsta beslutsnivån annars slår det aldrig igenom.

Ingvar Nilsson nämner också att barnbokslut kan bli ett viktigt instrument. När man började med personalbokslut insåg man hur man hade slösat med personella resurser, detsamma kommer att hända när man gör barnbokslut. Men det måste förankras på chefsnivå och med det språkbruk som används, till exempel nyckeltal, verksamhetsplan osv. Det finns en maktstruktur som man måste bemästra för att lyckas.

INGRID SILLÉN

Den unge lärare Max tar hjälp av sin gamle lärare Folke för att få styr på sin klass i Hallonbergskolan.

Vikarien

Den unge läraren *Max Wejstorp* på Hallonbergskolan har problem i sin klass. Trots stora ambitioner blir det kaos i klassen och han kan inte undervisa. Till slut tillkallar han sin egen gamle lärare, den 74-årige *Folke Silvé*n från Lund, en lärare av den gamla stammen,

När denne kommer till Stockholmsförorten börjar saker att hända. Men det är inte så enkelt så att det räcker med disciplin.

Vikarien är en spännande film i skolmiljö, den ger verkligen uppslag till diskussion men inga färdiga svar. En del blir säkert upprörda över hur det kan vara i skolan, men man kan knappast undgå att känna stark sympati för eleverna när de träder fram som individer.

Se filmen på Folkets Bio!

IS

BOKTIPSET

En tanke i taget av

Mel Levine, professor i pediatrik vid University of North Carolina är en bok som vill visa läsaren hur man kan hjälpa barn att hitta sina frågor. Levine menar att alla barn har något de kan vara duktiga i, men den vanliga skolan premierar bara vissa färdigheter.

Författaren vill sätta varje barn i centrum och vill visa hur förälder eller lärare kan hjälpa barnet att upptäcka hela sitt sinne. Med ett sådant synsätt skulle vi få en helt annan skola som hjälper eleverna att hitta sina egna vägar, som premierar en mångfald av olika slags kunskaper och långvariga projekt i stället för snabba resultat.

Ett tips från Sara Bratt, medlem i Samba som bland annat arbetat som syokonsulent i skolan.

Kartläggning av tillståndet för barn och unga i Sverige

SAMBA har tagit initiativ till ett samarbete med flera organisationer som arbetar med barn- och ungdomsfrågor. Gruppen har haft en rad träffar, dels för att komma överens om vilka gemensamma frågor man vill arbeta med, dels vad samarbetet ska leda till.

Som ett resultat av diskussionerna pågår nu ett arbete för att kartlägga hur det ser ut för barn och ungdomar i Sverige. Tanken är att kartläggningen ska presenteras i form av animerad datorgrafik på mässan för eldsjälarna på Fryshuset i höst. Framställningen görs av stiftelsen *Gapminder* som gjort sig känd för sina presentationer av tillståndet i världen, både vad gäller ekonomi, hälsa, utveckling över tiden samt skillnader både mellan länder och inom länder. På samma sätt är det meningen att tillståndet i Sverige ska ådskådliggöras.

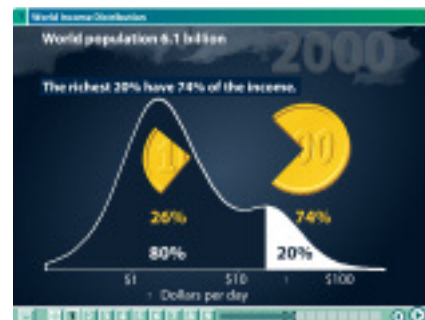
Förhoppningsvis kommer det att ge

Bättre utveckling av hälsan bland vuxna än bland barn

Befolkningens hälsa har utvecklats positivt: Livslängden fortsätter att öka, rökningen minskar och alkoholkonsumtionen har stannat av. Men när det gäller barn och unga finns en del oro: fler unga vårdas på sjukhus för alkoholförgiftning, fetman ökar. Det visar *Socialstyrelsens lägesrapport om folkhälsan* i mars 2006.

De flesta hälsorisker grundläggs i ungdomsåren, men konsekvenserna märks oftast långt senare i livet. Av rökarna har runt 80 procent börjat röka före 18 års ålder. Alkoholmissbruk grundläggs ofta under ungdomsåren. Att vara överviktig eller fet redan i ungdomsåren är en stark indikator på framtida hälsoproblem. Kriminalitet och andra sociala problem grundläggs ofta i ungdomsåren. Många brott i Sverige skulle kunna förebyggas om man kunde bryta det negativa beteendet som märks redan i ungdomsåren.

Samhället måste satsa mycket mer på barn och ungdomar i dag för att förebygga framtidens hälsoproblem, säger *Måns Rosén*, chef för Epidemiologiskt centrum vid Socialstyrelsen.

Stiftelsen *Gapminder* har specialiserat sig på att ådskådliggöra världens tillstånd med hjälp av rörlig grafik som både visar hur det ser ut i dag och hur det utvecklas under tiden. Titta in på deras fascinerande hemsida www.gapminder.org

stor genomslagskraft och bland annat sporra beslutsfattare att genomföra förändringar i de kommuner som ligger sämst till vad gäller tillståndet för barn och unga.

INGRID SILLÉN

Skilda världar

Skilda uppväxtvillkor av

Tapio Salonen är en rapport från Rädda Barnen som jämför den ekonomiska situationen för barn till samboende respektive ensamstående föräldrar mellan 1991 och 2003.

Studien visar att antalet barn till ensamstående föräldrar har ökat markant, från drygt 300 000 till 420 000 barn, en ökning med drygt 38 procent. Sett till andelen av samtliga barn, har barn till ensamstående föräldrar ökat från 16 till 22 procent.

- Andelen ekonomiskt utsatta barn är mer än tre gånger större bland barn till ensamstående föräldrar än andra barn.

- Den ekonomiska utsattheten bland barn har ökat kraftigt i Malmö. Där har andelen barn i fattiga hushåll ökat från 25 till 31 procent av samtliga barn. Bland ensamstående föräldrar är den alltså kring 41 procent. Samtidigt har barnfattigdomen minskat något i Stockholm och i övriga landet.

- Utsatta barnfamiljer är framför allt överrepresenterade i landets storstäder och barnfattigdomen är särskilt utbredd bland barn till ensamstående föräldrar.

Sociala villkor spelar större roll än utländsk bakgrund

Föräldrarnas ställning på arbetsmarknaden och deras utbildning har större inverkan på elevernas betyg än deras etniska bakgrund.

Det visar en studie från Skolverket 2004 där man har studerat betygen hos barn med svensk och utländsk bakgrund.

Att elever med svensk bakgrund i genomsnitt har bättre betyg än elever med utländsk bakgrund har således till stor del att göra med deras socioekonomiska bakgrund.

Studien visar också att det finns ett tydligt samband mellan elevernas betyg och föräldrarnas utbildningsnivå oavsett bakgrund.

Könet betyder också ofta mer för betygen än bakgrunden. Flickor har generellt högre betyg än pojkar.

Besvärlig gymnasietid för invandrade tonårsflickor

– Det räcker inte med att elever med utländsk härkomst lär sig svenska utmärkt. De måste också förstå den svenska skolkoden och hur man undervisar i svensk skola för att klara sig bra. Det visar en avhandling av *Meta Cederberg* på Lärarutbildningen vid Malmö högskola.

Avhandlingen speglar 12 unga kvinnors möte med den svenska skolan. Kvinnorna kom alla hit i tonåren från olika länder. När studien gjordes hade de alla gått igenom det svenska gymnasiet och fortsatt in i en högskoleutbildning.

För de intervjuade unga kvinnorna, som har varit duktiga eller extremt duktiga i skolan i sina hemländer blev den svenska skolan något av en chock.

Dels är språket ett problem och dels tycker många att de buntas ihop i gruppen invandrare och har svårt att bli sedda som individer. Här möter de också ett annat pedagogiskt system som de inte förstår och som de inte fått avkodat.

Här finns ingen uttalad hierarki, men samtidigt ställer läraren ändå självklart krav på eleverna.

Den enskilda läraren har stor betydelse. Ofta är det just en enskild lärare som tar tag i flickan, uppmuntrar och stöder henne så hon blir något mer än en av »invandrarna«.

Pressmeddelande från Malmö högskola

FOTO: INGRID SILLEN

Hemmet inte tryggt för alla barn

Det är inom hemmets väggar som de flesta övergreppen mot barn sker.

Två pojkar Freddie och Bobby har nyligen dött. Freddie för att hans föräldrar inte tog honom till läkare trots svår sjukdom, Bobby hittades död i en sjö. Mamman och hennes sambo är misstänkta för att åsamkat hans död.

En flickas i Uddevalla våldtogs av sin pappa under flera år och blev gravid två gånger.

En ung man från Afghanistan mördades av flickvännens familj för att hon redan var bortlovad till en annan man.

Enligt studier från Brå har den polisanmälda misshandeln mot barn ökat kraftigt de senaste tio åren. Ökningen beror främst på en ökad benägenhet att anmäla, samtidigt som mörkertalet anses vara stort.

År 2005 anmäldes närmare 1 100 misshandelsbrott mot barn i åldern 0–6 år och 7 190 misshandelsbrott mot barn i åldern

7–14 år enligt Brås statistik.

När det gäller misshandel mot barn i åldern 0–6 år är det en person som är bekant till barnet som står för misshandeln i närmare 90 procent av fallen. Andelen kvinnor är hög jämfört med andra brott. En knapp tredjedel av de misstänkta är kvinnor. Det är ofta en förälder eller styvförälder som anmäls som misstänkt.

När det gäller misshandel mot 7–14-åringar är cirka 40 procent av de misstänkta unga personer mellan 15 och 20 år. Många är endast 15 år.

1958 införde Sverige förbud mot aga i skolorna. 1979 totalförbjöds aga av barn i Sverige.

Föräldrabalkens 6 kapitel 1§:

»Barn har rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Barn ska behandlas med aktning för sin person och egenart och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling.«

Föräldragrupper i Stockholm

Stockholms stad erbjuder föräldragrupper enligt KOMET-metoden i alla stadsdelar. I vissa stadsdelar kan även skolpersonal få handledning i SkolKOMET.

Programmet riktar sig till föräldrar med barn mellan 3 och 12 år.

Föräldragruppen träffas en gång i veckan vid 11 tillfällen. Under träffarna följer man en metod som kallas för KOMET = KOMMunikationsMETod. Det bygger på att förbättra kommunikationen mellan förälder och barn.

Utbildade gruppledare tar upp olika teman varje träff och diskuterar tillsammans med föräldrarna lösningar och idéer på vanliga problem.

Mer inf: www.kometprogrammet.se

Långt kvar tills barn och unga kan påverka beslut

Många kommuner och landsting har fattat beslut om barnkonventionen, men det innebär inte automatiskt att barn och unga har fått mer inflytande över sin vardag och sina liv.

På många håll finns det ungdomsråd, elevråd och möjligheter för inflytande för barn och unga, men det är långt kvar tills barn och unga känner att de verkligen kan påverka. Det framgår av Barnombudsmannens undersökning om hur långt arbetet med FN:s barnkonvention kommit.

Läs mer om undersökningen som ingår i Barnombudsmannens årsrapport på www.bo.se

Årsmöte och nätverksträff

SAMBA ska fortsätta att utveckla samarbetet och nätverket med sina samarbetsorganisationer. Det bestämdes på årsmötet den 16 mars.

Ett antal områden är speciellt viktiga:

Bland annat *föräldrautbildning* där Samba tillsammans med sina medlemsorganisationer vill vara med och påverka så att något händer.

Utbildning av politiker och tjänstemän är under arbete både från SAMBA och från regeringen sida (satsning på Barnrättscentrum i Örebro).

Andra viktiga frågor är *vilka som klarar skolans mål* och att ett *välfärdsindex för barn* inrättas. En ansats till detta finns hos Rädda Barnen. Socialdepartementet har också gjort en genomgång av vilka faktorer som ska tas med i ett sådant index.

Ett annat område är fortsatt samarbete med *kommuner som vill satsa långsiktigt på barnen* och med *kommuner som gör barnbokslut*.

Ett *kunskapscentrum* borde inrättas för barnfrågor. Hur kommer de 15 miljoner som avsatts till forskning om barnfrågor att användas? Detta är viktigt att bevaka. Få igång högskolorna att söka pengar till forskning och utbildning, till exempel borde Örebro, Linköping, Göteborg ligga bra till för detta.

Ett förslag väcktes om att Samba ska ta initiativ till att ordna sommarkollo för vuxna och barn från sommaren 2007. Familjekollon är ett bra sätt för både barn och vuxna att knyta nya kontakter. Kollot kan dessutom kombineras med föreläsningar och diskussioner. Det kan vara ett

bra projekt att driva tillsammans med andra föreningar.

På SAMBAs nätverksträffar får alla komma till tals. Inga stora åthävor utan bra samtal utifrån vad var och en har med sig av tankar, reflektioner, idéer och förslag. Senaste träffen var den 6 april.

Här är något av det som kom upp på träffen:

Madeleine Löfgren från Bryggan berättade att föreningen bildades för att stödja barn vars föräldrar sitter i fängelse.

Föreningen finns på sju platser i landet.

Sara Bratt mindes hur ovilliga lärarna var att ta till sig nya rön när hon arbetade i skolan. Själv hade hon försökt att samarbeta med gymnastikläraren för att barnen skulle lära sig alfabetet med hjälp av rörelser. Hon menade att skolan fortfarande är uppbyggd av dem som själva var duktiga i skolan med liten förståelse för de andra.

Ingemar Lund från Fryshuset pratade om unga som behöver förebilder av vuxna som är skickliga på något. Som exempel tog han *Malmvägen* på rv5 där en grupp killar fick lära sig bygga.

Dorothy Been från Banverket oroade sig för neddragningar i skolbarnomsorgen. Det är en vuxen på 18 barn och omfattar bara barn upp till nio år.

Bea Nalldotter Hem och Skola var upprörd över en våldtäkt som nyligen ägt rum på Södermalm och skolledningens agerande i samband med den.

Mejla ingrid@samba.nu om du vill ha utförligare anteckningar.

Ny lärlingsutbildning

I höst startar en lärlingsutbildning på försök i fyra skolor. Meningen är att den ska införas i hela landet år 2007.

Det finns ett stort intresse för det här från teknik-, industri-, bygg- och transportbranscherna. Det är inom de här områdena som man väntar stora brister på arbetskraft de kommande åren.

För att en arbetsplats ska få driva lärlingsutbildning krävs det att ett lärlingsråd med företrädare för parterna på arbetsmarknaden har godkänt och certifierat arbetsplatsen och utbildningens uppläggning. Företagen ska få betalt för att de tar emot lärlingar.

Förslaget lanseras av skolminister Baylan och LO.

Hedersrelaterat våld drabbar unga i Sverige, både tjejer och killar. Läs mer om Pela och Fadime och nu senast mordet på Abbas Razaii i Högsby på www.pelafadime.se

Elevkampanjen och föreningen »Glöm Aldrig Pela och Fadime« inbjuder till en demonstration mot våldtäkt och stöd till utsatta den **20 april, kl. 17.30 på Medborgarplatsen** i Stockholm.

Tipsa Sambabladet eller skriv själv. Skicka till ingrid@samba.nu

Nästa blad kommer i början av juni.

Detta är SAMBA

SAMBA är en intressegemenskap av organisationer och enskilda personer, som arbetar för och med barn. SAMBA vill höja samhällets prioritering av barn och ungdomar, och bidra till att de insatser som görs får så verksamma effekter som möjligt. SAMBA är oss veterligt den enda organisation som arbetar för att få många organisationer att tillsammans driva barnfrågan.

SAMBAs vision

SAMBAs vision är ett samhälle med plats för barnen. Ett samhälle där barnens bästa kommer i första hand vid politiska beslut och där alla barn ges tillräckliga resurser för en god uppväxt. Hur vi tar hand om barnen formar hela vår värld!

Stöd SAMBA

För att stödja SAMBA ekonomiskt kan du bli medlem i stödföreningen genom att betala årsavgiften på 100 kr för privatpersoner och 300 kr för organisationer och företag till Stödföreningen för SAMBAs postgirokonto 25 57 70 -0.

Här finns SAMBA

SAMBA finns f.n. i Hagalund, Solna, tillsammans med Klassmorfar. Vi ser oss om efter en ny lokal och vill gärna sitta tillsammans med andra föreningar.

Vi som jobbar på kansliet är:
*Mats Lindkvist, Kjell Magnryd
Ingrid Sillén, Anders Lundwall*

Styrelsen 2006

Mats Lindkvist, ordförande. Ordinarie ledamöter:

Anna Lindkvist, tidigare kansliansvarig på SAMBA

Karin Davidsson, Barnverket och tidigare aktiv i Hem och Skola

Agneta Steier, ekonom

John Blomberg, Rädda Barnens ungdomsförbund

Ida Bylund, Barnombudsmannen i Uppsala

Lennart Andreasson, ENSAC
Suppleanter:

Jan Strandberg, marknadsförare på ZoCo reklambyrå

Eva Ärlemalm-Hagsér, OMEP